

Királyi Hajósnép

DUNA ÜNNEPE

Összeállította:

Bóta László

Július 14-e van.

557. évvel ezelőtt 1456 július 14-én Szalánkeménről Hunyadi és Kapisztrán megindul a szárazai csapatokkal és a királyi hajósnéppel, hogy áttörje II. Mohamed oszmán hajóhadának blokádját és a segélycsapatokkal Nándorfehérvár felmentésére sorakozzon.

A megerősített al-dunai magyar flottacsoportosítás és a nándori hadikikötőből, ár ellenében kifutó naszádok közrefogják a Baltoglu admirális vezette, Zimonynál a Dunán horgonyzó és összeláncolt oszmán flotta erődöt és több órás közdelemben a blokádot áttörve megnyitják az utat a segélycsapatoknak az élelem és hadianyag szállításhoz, az ostrommal meggyötört Nándorfehérvárhoz.

Ez a magyar hajózás, a királyi hajósnép páratlan, mondhatjuk, legnagyobb teljesítménye és szolgálata.

(A királyi hajósnép a keresztény magyar állam egyik legrégebbi intézménye. A középkori iratokban az elnevezés nemcsak a hadihajósokat és más hajósokat közvetlenül, hanem a hajózáshoz kötődő többi mesterséget – hajóvontató, révész, hajóács stb. – a hajósnép szolgálatára, fenntartására rendelt falvakat is átfogta.)

Előzmények:

1453. II. Mehmed vezetésével az oszmánok elfoglalják Konstantinápolyt – az Új Rómát, a Kelet Római Birodalom, valójában Római Birodalom fővárosát melynek nyugati részét a népvándorlás csapásai megsemmisítették.

A fiatal, tehetséges és sikeres szultán nagyot gondol: Egyesíti a Római Birodalmat és kiterjeszti a mohamedán vallást Európában. Nagy erővel készül a megvalósításhoz. A terv megvalósításának útjába a Magyar Királyság és „kulcsa” Nándorfehérvár áll: Szentkláray: „A szultán, hogy annál könnyebben s hamarabb juthasson még több hajó birtokába, mind a Dunán mind annak mellékfolyóin akárminő, csak hasznavehető hajót erővel elszedetett, azokat Viddinnél mind összegyűjtette és hadaival megrakatta.

A különféle nagyságú török hajók száma tehát 200 volt, azok közt 65, a tengeri hajók mintájára a hadjárathoz készített két- és háromsorevezős hadigálya a Duna torkolatából.”

A növekvő veszély elhárítására **1455. május 15-én III. Callixtus pápa, kereszties hadjáratot hirdet. Megbízta a kasztíliai Don Juan de Carvajal bíborost, hogy kereszties hadat toborozzon a Német-Római Birodalomban, Lengyelországban és Magyarországon.**

1455. szeptember 8-án Carvajal felvette a keresztet és megbízatást a Szent Péter Bazilikában a pápa celebrálta misén. A magyarországi keresztetek toborzását *Giovanni da Capestrano / Kapisztrán János* ferences szerzetes vitte véghez. Neki köszönhető, hogy 25-30 000 keresztet sikerült toborozni Magyarországon a török elleni hadjáratra.

Kapisztránnak még Nürnbergben, istentisztelet közben volt egy látomása, amelyben megvilágosodott, hogy Magyarországra kell jönnie, mert nagy feladatok várnak itt rá.

1455-ben a Zala vármegyei Alsólendvánál lépett Magyarország földjére. Innen Győrbe ment az 1455-ös GYŐRI ORSZÁGGYŰLÉSRE.

december 1-én kapta meg a pápa 1455. július 20-án kelt brévéjét amiben Callixtus felszólította, hogy buzdítson a keresztet hadjáratra, s további pápai parancsig ne hagyja el Magyarországot.

1456

"Ez évben két üstökös csillag jelet meg, egyik nyugaton másik pedig keleten."

Török történetíró –(1486-i névtelen) írása: **1456 februárjában Kapisztrán Pestre, majd Budára érkezett. február 6-án Don Juan de Carvajal** a pápai legátus V. László kíséretében Budára érkezik. **február 15-én** nagymise keretében **Carvajal** kihirdi a keresztet hadjáratra felhívó pápai bullát, s megbízza Kapisztránt a kereszt hirdetésével.

Ekkor vette fel Kapisztrán a keresztet.

Giovanni da Tagliacozzo ferences szerzetes, Kapisztrán kísérője és egyik krónikása: *„Kaliszt pápa keresztet küldött neki, melyet a sz. Angyalokról címzett bibornok és pápai követ kezéből a legnagyobb ájtatossággal, sűrű könnyhullatások között vett át Budán 1456. február 14-én, böjt első vasárnapján. A keresztel együtt pápai brévé, s azonkívül a pápai követ által szóbeli meghatalmazást is kapott a keresztet háború hirdetésére, keresztetek gyűjtésére, a keresztet jelvényének kiosztására. A tejhatalmú megbízást buzgó készséggel vette át, kész levén bármely pillanatban meghalni azért, ki értünk a keresztet meghalni kegyeskedett. Jól tudta ugyan, hogy nem adatik meg neki, vérenek hullatásával megszerezni a vértanúság koronáját, mégis iparkodott odaadni életét barátaiért, s elnyerni a vértanú pálmát.”*

Kapisztrán így ír a pápának:

"Én teljes alázattal vettem át a tisztelendő legátus úrtól a Szentséged által megáldott keresztet. A feltűzött keresztet utolsó csepp véremig hordani fogom, még ha naponként százszor kellene is a véremet kiöntenem érte."

- **Carvajal**, a Német-Római Birodalomban és Lengyelországban is kihirdette a keresztet. A birodalomban Regensburg vált a keresztetek gyülekezőhelyévé.

1456 március a budai országgyűlésen érkezik a hír; II. Mehmed Nándorfehérvár ellen készül. Megkezdődik a munka a várható támadás elhárítására.

- Hunyadi 10 000 katonának a maga, és 20 000-nek a király nevében való kiállítását vállalta.

- Az országgyűlés különadót is megszavazott, egy megelőző háború költségeire. Ennek mértéke telkenként 1 aranyforint. Az összeg végül a Felvidéken garázdálkodó cseh zsoldosok ellen lett felhasználva. V. László megerősíti Hunyadi Jánost a birtokaiban és kinevezi Temesi Ispánnak. Temesvár várát is átadja zálogba!

1456. április 7-én Budán Kórógyi János macsói bán és a raguzaiak értesülései hitelt érdemlően bizonyították, hogy II. Mehmed szultán Nándorfehérvár ellen jön.

V. László azonnal elrendeli a haderő mozgósítását. A gyülekezés nehézkesen megy. A király segélykérő levelek sokaságát írja Európa keresztény fejedelmeinek – *segítsék a nagy veszélybe került Magyarországot*. Kéri III. Callixtus pápát, hogy küldje flottáját mielőbb a török ellen és ő is sürgesse Európa keresztény fejedelmeinek a segítségét.

Április 15 Kapisztrán Budán tartózkodik.

Április közepén távozik Budáról, hogy meginduljon Magyarország déli tartományai felé. Egyelőre Baranyában, Bácsban és a Szerémségben hirdette a keresztes háborúra való felhívást. *Ebben a munkában segítői voltak* Nicola da Farra, Giovanni da Tagliacozzo és Gabriele da Verona, Gabriele Rangoni *a magyar ferencesek mellett.*

Korát meghazudtoló energiával fáradhatatlanul kezdte meg a keresztesek toborzását. Sokan sokfelé hívták. A következő időszakban rengeteg kereszttest gyűjtött össze, de az élelmiszerhiány és az, hogy egyelőre nem tudtak mit kezdeni az önkéntesekkel azt eredményezte, hogy Kapisztrán hazaküldte katonáit.

Az általa toborzott keresztesek mindenben engedelmeskedtek János atyának, így e parancsának is. Azt azonban meghagyta az önkénteseknek, hogy amikor majd hívja őket, akkor a megadott helyen és időben jelenjenek meg.

Az esztergomi érsek és Vitéz János váradi püspök jelenlétében Hunyadi tájékoztatja Carvajalt a hírekről, kéri, eszközölje Öszentségénél a pápai flotta a Boszporuszhoz vezényelését. A legátus tájékoztatja a Szentatyát a fejleményekről, felhívja a figyelmét, hogy Magyarország segítség nélkül végveszélybe kerülhet.

"Nagy a veszedelem. Napok, sőt órák késedelme olyan veszteségeket okozhat, melyeket a kereszténység örök időken át siratna, mert azokat, akiktől mi kérünk most segítséget .maguk is kénytelenek lesznek segítségért folyamodni"- Hasonló levelet írt Zsigmond osztrák hercegnek is.

- **1456. április 17-én** Carvajal – B Francesco Sforza milánói herceget levelében kéri, segítsen a Magyarországot fenyegető török ellen, mert az ellenségnek Nándorfehérvár, vagyis az ország kulcsának elfoglalása a célja. **Felhívja a figyelmét arra is, hogy nemcsak Magyarországot, hanem a keresztény világot is fenyegeti az oszmán hódító, mert ha II. Mehmed szultán győz, akkor Európa is végveszélybe kerül.**

- Carvajal a lengyel királynak, a Velencei Köztársaságnak és a brandenburgi örgrófnak is segélykérő levelet írt. A szentatya felszólítja III. Frigyes és IV. Kázmér András (1447-1492) lengyel királyt, hogy nyújtsanak segítséget Magyarországnak. VII. Károly francia király a pápai bulla és a tized török elleni harcra való szedésének kihirdetését is megakadályozza. A burgundiai uralkodó az összegyűlt pénzt nem küldte el, A pápa kéri, hogy legalább egy részét adja a török ellen. A milánói herceg nem tud segítséget adni, itáliai gondjai miatt - ezt V. Lászlónak **1456. június 1-i levelében írja** -, de a pápának megígért 3000 katonát kiállította már. Velence és Firenze még erre sem volt hajlandó. A dán, a portugál és a kasztíliai királyok sem tettek semmit. V. Alfonz aragóniai-nápolyi király 10-12 hajót küld az Adriára Villamaris kapitány vezetésével, hogy a török partokat veszélyeztetve segítségen Szkander bégnek, akinek célja, hogy 30 000 katonával jöjjön Magyarországot támogatására, a török ellen.

Az albán készülődés leköti II. Mehmed erőinek egy részét, hiszen Szkander béget – Kasztrióta Györgyöt – kénytelen elvágni attól, hogy Magyarországnak segíthessen. A pápa 5000 fegyverrel és 300 ágyúval 25 gályát készített a török ellen.

A pápai flotta parancsnoka az aquileiai pátriárka Lodovico di Scarampo, aki Kapisztránnak írt **április 25-én levelében** beszámol, hogy már készül a flottaparancsnoki négyvezős gályája s a többivel is igyekeznek elkészülni.

Ezek a hajók **Ostiában várakoznak a pápa parancsára június 30-ig.**

Hunyadi János főkapitány készül a küzdelemre.

Budát elhagyva az Alföldre megy. Sereget toboroz. A déli végvárakat és réveket a királyi parancs értelmében mege erősíti. A helyőrségeik létszámát felemeli. Nándorfehérvárat erősíti, Geszthy János kapitány parancsnokának Szilágyi Mihályt nevezi ki, 5000 katonát küld.

Április végén a pápai legátus Szegeden találkozik Hunyadival, aki a határvidéken a török portyák kivédésével foglalkozik

Májusban biztos hír érkezik a török elindulásáról: II. Mehmed szultán felkészült és hadserege Magyarország ellen indul hadjáratra. "S miután a császár jól, s a szerint a mit szándékozott, föl vala készülve, Drinápolyból megindulván, a belföldön Thrákén és Makedónián keresztül felső Múziába s a Haimón szorosához mene, melyet most Szophiának neveznek." "Az ágyúkat Üszküib (Szkopje) városából gépek segítségével vontatták." majd onnan a Vidinben összegyűjtött hajókon tovább.

- **Don Juan de Carvajal bíboros Hunyadira bízta a hadjárat vezetését**

május 14. Carvajal gyülekezőt rendelt el Péterváradra a keresztes hadaknak, ahová Francesco assisi püspököt küldi azok fogadására.

A korábban összegyűlt és hazaküldött önkéntesek lassan szállingóznak vissza,

Hunyadi eléri Carvajalnál, hogy elengedi az öt aranyforintot, amit a bűnbocsánatért követelt attól, aki felveszi a keresztet.

Külhomból:

600 fős bécsi egyetemistákból álló csapat érkezik, (akik hősiességükkel tűntek ki az ostromban.) Steyer városából (Ausztria), továbbá Lengyelországból 300 íjász, Cseh- és Morvaországból is érkeztek keresztesek.

május 23-án levelében Tagliacozzo egy Hawlud nevű településről Kapisztrántól kérdezi, hogy mit tegyen a hajókkal és a keresztesekkel, pénze elfogyott és nem tudja, mitévő legyen. Kéri Kapisztránt, hogy menjen oda, mert ott sok keresztet össze lehetne gyűjteni. A levél jól mutatja, mekkora nehézségekkel kellett megküzdenie Kapisztránnak és társainak a keresztesek toborzása közepette.

Hunyadi és Kapisztrán hadereje bizony maroknyi az ottomán szultán erejéhez képest.

Haselbachi Ebendorfer Erasmus fel is panaszojja Ausztria krónikája című művében:

1. „Hol késik a Római Birodalom, hogy megfékezze a barbár népeket?
2. Hol vannak legfényesebb választói, s retteget választófejedelmek?
3. Hol van Franciaországnak királya, aki elvárja, hogy a legkeresztényibb királynak nevezzék őt?
4. Hol késik Anglia, Dánia, Norvégia, Svédország királya?
5. A lengyelek? Meg a cseheké?
6. Hol vannak Germánia és Skócia hatalmasai?
7. De ímhol itt vannak a fegyverforgatásban járatlan jobbágyok, a patkoló kovácsok, takácsok, szabók és csizmadiák, tanítók és diákjaik. . .”

Különös sereg gyülekezik ama „*diücső lovagkorban*” !

Tagliacozzo, így írja le őket: „. . .mindnyájan, akik összejöttek, a köznéphez tartoztak: parasztok, szegények, papok, világi papok, tanulók, szerzetesek, különböző szerzetesrendeknek laikus testvérei, koldusok; Szent Ferenc rendjének terciáriusai, remeték. Ezeknél – kivéve a várkatonákat – kevés fegyver volt. De már lovaik sem voltak, csak azok, amelyek élelmiszert hordtak. Lándzsákat sem láttunk náluk: Azok, akik páncéllal vagy más fegyverrel ékeskedtek, úgy tűntek, mint a Góliát ellen – Saul által – felfegyverzett Dávid! Azonban böven ellátták magukat kardokkal, dorongokkal, parittyákkal, dobokkal – olyanokkal, mint amilyeneket a pásztorok hordanak –, pajzsa mindegyiknek volt. Akadt némelyiknél íj, pisztoly, kovás puska (*spingardae Plumbatae*), vashorog.

Meghatottságodban - írja haza Tagliacozzo –

„ Sírta! volna Atyám, ha láttad volna a remeték rendjének perjelét, szerzetének hat tagjával! Ők a hit iránt való buzgalmukban szinte égtek a vértanúság vágyától, és – reverendájuk alatt – vértben, karddal övezetten, fejükön sisakkal, karjukon pajzzsal rohantak az ellenségére.., ”

Szilágyi Mihály kérésére Kapisztrán Péterváradról megindítja addig összegyűlt csapatait 2000-2500 kereszttest Nándorfehérvárra.

Tagliacozzo: *"Midőn azonban János úr (Hunyadi) és Mihály Úr (Szilágyi) leveleiből és hírnökei útján értesült arról, hogy a török nagy hatalommal közeledik a várhoz, s hogy a várat készületlenül fogja találni, és midőn nemsokára üzenetet is kapott, hogy hagyjon fel a szónoklással és a legnagyobb gyorsasággal siessen a kereszttesekkel a vár védelmére, mert ellenesetben a vár csakhamar török kézre jut, akkor a legnagyobb buzgósággal, a legszentebb iparkodással telik meg; a kereszttesek közül, akiket lehetett, gyorsan magához rendelte, felszerelt öt hajócskát, élelmiszereket szerzett, lelkesítette az embereket, s hirdette az egész kereszténységet fenyegető veszélyt. Abbahagyván a szónoklást, Isten nevében, kevés keresztessel hajóval a Dunán a vár felé ereszkedik le, de szíve telve volt szomorúsággal. Elméjében fontolgatta, hogy mily nagy és mily hatalmas a török sereg, mily kevés és gyakorlatlan a segítségre siető kereszttesek serege; s habár nem feledkezett meg arról, hogy Isten a csekély sereget is megvédheti, mégis igen szomorú volt."*

I. csoda

Ezután Tagliacozzo taglalja, mennyire bántotta Kapisztránt a magyarországi helyzet, hogy Hunyadin kívül szinte senki sem kelt hadra, majd így folytatja: *"...midőn a tisztelendő Atya oly csekély számú segítséggel lefelé hajózáván szomorkodó szívvel Péterváradra jutott, ott szent misét mondott, a melyben a legnagyobb buzgósággal kérte Istent, hogy legyen védelmezője az ő ügyének, s ne tekintse a keresztények rút hálátlanságát."*

Itt Kapisztrán rövidesen meglátott egy nyilat az oltáron, amelyre ez volt írva arany betűkkel: *"Ne félj János, légy megnyugodva, s ahogy kezdted, iparkodjál tovább is lehajózni a Dunán. Siess, mert az én nevem és a szent kereszt erejével győzelmet fogsz aratni a török felett,,*

Ezen annyira felbuzdult Kapisztrán, hogy mindent és mindenkit ellátott a kereszttel. Kapisztrán szavaival: *"Amióta a kereszt erejében a kereszt ellenségei megszegyentendők és kiirtandók, minden, mi hasznunkra rendeltetett, legyen megjelölve a szent kereszt jelével"* *"Sürgetve tehát a várbeliek által, a kereszttesek öt hajójával és azonkívül nem csekély számú kereszttes csapatokkal, kik a szárazon kísérték őt, siet Nándorfehérvár alá. Midőn a várbeliek és a váron kívül lakók őt közeledni látták, örömiüket a várból jelekkel tudatták, majd meg, különböző hangszerek zenéje mellett eléje siettek s őt a kereszttesekkel együtt, lobogók alatt július másodikán, Sarlós boldogasszony ünnepén a legnagyobb örömyilvánítások mellett a várba vezették. Megérkezéssel a várbeliek elfelejtették eddigi aggodalmukat, szomorúságukat s örömtől, vígságtól visszhangzottak aznap a vár ősfalai; az öröm napja volt ez, mert az ő jelenlétében már senki sem félt az ellenségtől, a rossz napok elmúltak s helyökbe a bizalom által szült vígság napjai léptek.,,*

A keresztetek első csapatai Nándorfehérvárra így megérkeztek.

Jön Hódító Mohamed szultán és az oszmánok hadserege !

június 9-én a szultán a csapataival elérte Szerbiát. A Morava mentén, egyenest a Dunához megy, hogy a flottája felvonulását védelmezze.

június 12. Szeged: Hunyadi parancsot küld az erdélyi szászoknak, hogy csapataikat Keresztelő Szent János napjára, vagyis június 24-ére Karánsebesre küldjék.

június 13. II. Mehmed menetből ostromolja a Duna és a Jeszava partjainál Vég-Szendrőt–Smederevo-t, Brankovics György megerősített székvárosát. Pár nap ostrom után elvonul a szultán Nándorfehérvár felé.

június 15-e körül Hunyadi Temesvárra, majd Kevére vonul.

Június 22-én Hunyadi újra ír az erdélyi szászoknak, hogy 25-ére Kevére menjenek, hűtlenség büntetésének terhe alatt.

június 24-én megjönnek az első keresztetek - mintegy 25-en -Frankfurtból.

Majd több ütemben mintegy 3051 keresztet gyülekezik Regensburgban az egyedül érkezetteken és a város kontingensén kívül. (Sokan sajnos csak az ostrom után érkeztek meg – Magyarországra pedig még később.) V. László király a növekvő veszély miatt Cillei Ulrikkal egy vadászat ürügyén Pozsonyba majd Bécsbe menekül:

. ". Magyarország gyenge gondatlan királya, félénk kegyenczétől vezéreltetve, a bécsiek által fényesen fogadtatott s diadalmi pompával kísértetett ősei lakába." Thuróczy : ". ..az éjszaka sötétjének leple alatt kimentek Buda várából, és haladéktalanul útra kelve, Bécs városába vetették be magukat, és Buda több mint egy fél hónapig nyitva és szükséges őrség nélkül állott., "És noha napról – napra terjedt az ellenség jövetelének a híre, senki sem nyúlt fegyverhez ellenük."

A magyar főurak csak tessék-lássék gyűjtik a sereget.

Hunyadival Kórógyi János macsói bán, Újlaki Miklós, Kanizsai László és Rozgonyi Sebestyén készülődik. Hunyadi főkapitány serege 12 000 fő, amit a külföldről érkezett önkéntesek és az itthon toborzott keresztetek egészítenek ki.

1456. június 29. Róma, Szent Péter III. Calixtus pápa az oszmán veszély miatt, „*meghagyja valamennyi főpapnak, a kereszténység védelmében hirdessenek bűnbánatot, harangszóval szólítsák a híveket imára, tartsanak körmenetet*”

júliusban Carvajal az ország és a szomszédos államok papjaihoz bocsátott ki egy rendeletet, amelyben búcsút hirdet mindazoknak, akik legalább fél évig harcolnak vagy katonát fogadnak fel hat hónapra a török ellen. Hunyadi, Kevénél örökdi, hogy meggátolja felvonuló török had átkelését a Dunán.

Nándorfehérvárnál veszély fenyeget, hogy Kapisztrán benn reked a várban, és ezzel lehetetlenné válik az újabb keresztések toborzása, mivel ő a toborzásának lelke és irányítója. Hunyadi kéri Kapisztránt, hogy induljon Kevére, nehogy bent rekedjen a várba. Kapisztrán engedelmeskedik s a Kevénél állomásozó magyar csapatokhoz készül. Szilágyi Mihály két hajót adott **Kapisztrán János és a vele tartó további négy ferences számára:** vele tartott *György és Ferenc testvér a magyar ferencesek közül, raguzai Sándor és aquileai Sándor a külföldi franciskánusok közül.* Így ők még az ostromgyűrű bezáródása előtt Péterváradra hajóztak fel Nándorfehérvárról.

A július 2-án levitt keresztések és a többi obszerváns ferences, köztük Tagliacozzo is a várban maradt, hogy segítse a védőket az ostrom során.

Mielőtt elhajózott volna Péterváradra, Kapisztrán még reggel misézett, s így szólt a várbeliekhez: *„Ne féljete, bátran álljatok ellen minden rohamnak, mert ha Isten úgy akarja, rövid idő múlva annyi keresztet hozok magammal, hogy bámolni fognak úgy a törökök, mint a magyarok.”*

Majd rendtársaihoz szólt ekképpen: *"Gyóntassatok, az egyenetlenségeket oszlassátok el, ápoljátok a sebesülteket és a betegeket, temessétek el az elhunytakat s hirdessétek szüntelenül az ellenállást. De ti, kik papok vagytok, óvakodjatok, nehogy saját kezűleg vagy egy törököt megöljete, vagy a törökök legyilkolásában köveket, nyilakat vagy fegyvereket nyújtva másoknak, közreműködjete; a ti fegyvereitek Krisztus keresztjének ellenségei ellen legyenek: az imádság, a szent mise-áldozat, a szentségek kiszolgálása és az irgalmasság cselekedetei.*

A laikus testvéreknek azonban nem adok parancsot, nem adok utasítást, tegyetek úgy amint Isten sugalmazza nekik., Ezután Kapisztrán elindult a Szilágyitól kapott hajókkal Pétervárad felé a Dunán.

július 2-án a török flotta is a vár közelében cirkál.

II. csoda

".. János úrhoz akart sietni, a fenyegető veszélyt semmibe se vette, testét Isten iránti tiszteletből, a keresztény egyház iránti buzgóságból, veszedelmektől nem féltette, mert már a szokottnál jobban szomjúhozta a vértanúhalált. De eltávolította tőle az Úr, amit annyira kívánt, eltávolította, hogy saját dicsőségét és felségét annál jobban kinyilvánítsa. Az Úr keze volt, hű szolgája fölött. Közeledett az est, a levegő azonban még a lehető legtisztább, legvilágosabb volt, a nap még erősen tüzelt és melegített, a Duna csendesen folyt, s íme egyszerre a legsűrűbb felhők borították az eget, a nap elhomályosodott, borzasztó vihar keletkezett, a Duna felkavarodott, háborgott, s oly felfordulás állott be, oly sötét lett, hogy még ugyanazon hajón levők se láthatták egymást, s akaratuk ellenére a szél által a partra hajtattak. Amint partra szálltak újra derült lett az ég, csendes a Duna. És íme, azonnal megjelentek a törökök gályái azon a helyen, honnan az erős vihar a tisztelendő Atyát elűzte."

Kapisztránnak ekkor Isten segített, hiszen ezt a vihart nem lehetett másnak tulajdonítani, s a korabeliek sem tekintették másnak, mint isteni beavatkozásnak.

július 3-án, a török had Nándorfehérvárhoz ér: - Hunyadi újabb levele a hét erdélyi szász széknek, hogy éjjel-nappal menetelve küldjék a seregeiket hozzá. Vlad oláh vajdát rendeli védelmükre. Nándorfehérvárban félelmetes látvány mikor a várostól délre elterülő Sumadijai-dombvidék lankáin reggel megjelentek az Oszmán Birodalom rettegett csapatai. A ruméliai hadtest alakulatai érkeztek először majd az anatóliai hadtest, a janicsárok és a tüzérség következett.

II. Mehmed serege a várostól délre elterülő dombokat és a Nándorfehérvár előtti síkságot foglalja el. Egy hétig tart, míg a hatalmas sereg elfoglalja kijelölt helyét a következő hadrendben :

- 1.) Első vonalában a tüzérség. Ágyúk, kőhajító gépek.
- 2.) Balszárnyán az anatóliai hadtest. Az ázsiai hadak a Szávára támaszkodva a vízivárostól dél-délnyugatra, a közeli dombon táboroznak.
- 3.) A jobbszárnyon a ruméliai hadtest. Feladatuk a török flotta kikötőjének biztosítása valamint a magyar hadak dunai átkelésének és a várból kitörések elhárítása.
- 4.) A sereg második vonalában áll a tartalék, a szultáni testőrség a janicsárok négyszögével. II. Mehmed sátra Vracar-hegyen áll.

Tagliacoso: *"A szultán sátorát magasabb helyen állították fel, melyet sok zászló és sátor vett körül, melyekben a szultánt őrző 5000 janicsár lakott." "Óriási magasságú csodaszépen felállított sátoraik valának oly nagy számban, hogy úgy nézett ki az a terjedelmes föld, hol el voltak helyezve, mintha nem is sátrakkal, hanem felhőkkel volna beborítva. Megszámlálhatatlan különböző lobogó, nagy, magas és a törökök rangja szerint változó. A nagyvezér zászlóján zöld mezőben félhold ragyogott."*

Tagliacozzo: *"Törökországból, Szerbiából, Boszniából szünet nélkül hajtották fel az igás állatokat megrakva nyilakkal, íjjakkal és élelmiszerekkel; rengeteg sok tevéjük, ökrük és bivalyuk volt, melyekkel páratlan ügyességgel továbbították a legnehezebb ágyúkat is, bajosan lehetett volna megállapítani, annyi volt. Hasonlóképp rengeteg sok kürt és egyéb hangszer. Díszes sátrakat hoztak oda, melyekben valának szertartásos könyveik, szőnyegek és más egyéb, mi az ők szertartásaikhoz szükséges. Gabonaörlő malmok, hordozható kenyérsütő kemencék, s különböző nélkülözhetetlen dolgok kimondhatatlan mennyiségben. Mindezt és ennél még jóval többet szállítottak oda a legnagyobb vesződséggel, nem egy hanem több nap alatt. Hallottuk azt is igen megbízható forrásból, hogy kutyákat is hoztak magukkal azon célra, hogy a megölt keresztények húsát felfalják. Hoztak magukkal lovakon és szekereken szép asszonyokat, hogy a keresztényeket elpuhítsák."*

A török flotta legnagyobb része Nándorfehérvártól északra, a Nagy Hadisziget fölött, Zimony magasságában blokáddal zárja el a városhoz vezető vízi utat Magyarországtól.

A hajóhad többi része a vár közelében a Száván és a Dunán cirkál, hogy elszigetelje a várat. Nemcsak a folyami zárat biztosítja, hanem a folyó felől akár támadást is tud intézni Nándorfehérvár alsó- és vízivárosa ellen, a megfelelő tüzérséggel felszerelt gályák segítségével két tűz közé szoríthatja a várat.

"A hajókon voltak az értékes tárgyak, a kincsek is. A gályáknak egészen új, ismeretlen és csodálatos szerkezetük volt. Alkalmasak voltak úgy a védelemre, mint a támadásra; s oly gyorsan száguldoztak ide s tova a vízen, mintha nem is faalkotmányok, hanem a leggyorsabb nyilak lennének."

A Hódító Mehmed szultán blokádot von Nándorfehérvár köré és az oszmánok nyomban megkezdik a város ostromát.

Július "... hó negyedik napján távolról kezdték ostromolni a várat. ..." írja Tagliacozzo.

Turszun bég: "Parancsot adott a szultán – az ágyúk és ostromgépek felállítására és aknák ásására.", s rövidesen a lövetést is megkezdte serege.

Bonfini: "A hadigépek lövései egészen Szeged városáig és körös-körül több mint huszonnégy magyar mérföldnyi körzetben" hallatszottak írta Thuróczy – az általa feltételezett látványról: "Az ágyúk állandó tüzelése hatalmas füstöt okádott, a nap pirosuló sugaraitól ragyogó eget a felhők sűrű homályával sötétítették el, és a fújdogáló szellők a kén bűzét hozták magukkal.,,

A kortársak megjegyzése: „...azok közül kik közülük hozzánk menekültek, állították, hogy a szultán megesküdött az ő lelki üdvösségére és Mohamedre, hogy két hó alatt egész Magyarországot meghódítja, s mint annak ura Budavárában fogja vacsoráját elkölteni.”

Bonfini szerint Mehmed a következőket hangoztatta: „Atyai barátai elmesélték neki, hogy Murád hajdanán két hónapot töltött Fejérvár ostromával, és dolgavégezetlenül távozott, ezért atyja szellemét gyalázattal illette, és azzal kérkedett, hogy két héten belül megszerzi a várost.”

II. Mehmed csapatokat akart átdobni a Száva s a Duna bal partjára.

Erről azonban a szultánt egyesek lebeszítették. A pasák így vélekedtek javaslatáról – Nesri szerint: "mihelyt e várat elfoglaljuk, nem marad más ellenség, s mi hol találunk helyet, a hol portyázhassunk; akkor szükségképpen szántanunk kell."

Turszun bég: A haditanácsban a főrangúak ekképp elleneztek az átkelést " *A túlsó parton levő ellenség inkább nagyon emeli a szultán méltóságát, ha szemé láttára rablunk és pusztítunk.*"

Amíg II. Mehmed Nándorfehérvár falainak lövetésében serénykedik, Hunyadi János seregével - az oszmán gályák elvonulása után – elhagyja Kevét és folyamatos harcok közepette Szalánkeménre vonul a Duna mellett. A portyázó oszmán haddal Hunyadi nem kezd nyílt csatát, de támadásaikat kivédi.

Zalánkeménél a tábor vízi úton is könnyen elérhető a Duna és Tisza torkolatából.

július 7-8-án találkozik Kapisztránnal, arra kéri a keresztésekkel menjen a táborba.

Bereg megyéből keresztések érkeznek a vár megvédésére. Budáról mintegy százötven főnyi kiválóan felfegyverzett felkelő diák indult útnak a határvidékre.

Hunyadi János a keresztések kiképzéséhez fog. A királyi hajósnép al-dunai flottája erősítésére a lehető legtöbb hajót gyűjti össze Szalánkeménre. *(A Becsére menekült szerb despota, pár hajót küld legénységgel együtt.) Szentkláray: „A Budánál horgonyzott valamennyi hajóra hadak szállítottak, szintúgy a Péterváradnál és Szegednél tartózkodó valamennyi járómű a Dunára evezésre rendeltetett; Hunyadi a Tisza torkolatánál legott állást foglalt a Zalánkemén alatt horgonyzó török hajóhaddal szemben”* Az összeszedett hajók száma mintegy 150. Ezeket hozzáértő mesterek alakítják úgy, hogy alkalmasak legyenek a támadásra és védekezésre is.

"Aztán megrakták ijakkal, nyilakkal, tegezekkel, puskákkal, karabélyokkal; gyűjtöttek nagy köveket és csináltak belőle bástyákat; gondoskodtak eleségről; midőn mindez megvolt, a bátrabb és használhatóbb keresztések a hajókra szálltak."

Hunyadi az említett fegyverek mellett ágyúkkal is megrakatta a magyar flotta hajóit, melyekre a legjobb embereivel szállt, és a legnagyobb magyar gályát állította a kicsiny flotta élére vezérhajónak.

((("János úr azonban sem ezen alsó, (nándorfehérvári) sem pedig a szalánkeményi hajórajban nem bízott; készítettett tehát egy nagy hajót, amely igazgassa, védelmezze, őrizze a többi, s felszerelte azt fegyverekkel, puskaporral, töltésekkel - s oda helyezte az ő rendes kíséretét is; ebben volt a magyarok egész reménye, bizodalma, biztonsága.")))

Szentkláray: „A magyar flottának nagyobb osztálya a Dunán a Táborsziget felső csúcsánál, a kisebbik a Szávában a Czigán-szigetnek szintén a felső csúcsánál helyezkedett el. A nándorfehérváriknak kicsiny hajórajja a part hosszában, a vártornyok lövegeinek oltalma alatt horgonyozott. „

július 12-én a török blokádot kijátszva Hunyadi bejuttat egy áruhás hírvivőt Szilágyi Mihályhoz Nándorfehérvárba: "... a legközelebbi szerdai napon, július 14-én ők is készítsék el hajóikat és rendezzék el úgy, hogy midőn őket látják felülről jönni, s a helyhez közeledni, hajóikkal ők is iparkodjanak fel a Dunán.,,

A nándorhervári hadikikötőben: Szentkláray: "A polgárok az utasítás következtében rögtön 40 hajócskát kerítenek, kellőleg elkészítik, kormányzásukra polgárokat jelölnek ki, s ugyancsak csupa polgárokkal töltik meg, kik harcolni hívatván. Ezek a polgárok ugyan mind görög keletiek, de azért a törökök kérelmelhetlen ellenségei, bátrak és kitűnő edzett harcosok, kiktől a törökök jobban félnek, mint másoktól; különösen jártasok a vízi csatákban, soha meg nem futamodnak, inkább elhalnak egytől-egyig, ezekkel töltötték meg tehát a hajókat."

A török éjjel-nappal szüntelenül löveti a várost és a várat.

A nándorfehérváriaknak egy kis harang jelezte a lassan érkező török lövedékeket, hogy fedezékbe húzódhassanak: "...a harangocska figyelmeztető szavára a várkapuk, ajtók és ablakok bejárói alá, boltozott ívek alá. ..." , írja Tagliacozzo a várban. Brankovics György a július 13-án, Becsén kelt levele: az egyik torony leomlásáról ír. "A külső tornyokat már elfoglalta az ellenség, a bástyákat ledöntötte és 10 nap alatt a várnak majdnem összes falait színig lerombolta; - mert a rettenetes kövek egyetlen ütéssel a legkeményebb falakat is keresztül ütötték és nagyrészt ledöntötték, - csak még a belső tornyok állottak ellent."

A vár védői a városban dúló élelmiszerhiány és a tífusz- vagy pestisjárvány miatt is nagyon várták már, hogy Hunyadt, mert erejük végére érkeztek a július eleje óta tartó folyamatos küzdelemben.

A magyar had megindul:

Szentkláray: „Hunyadi szükségesnek látván a vár fölmentését: legelőbb is a török hajórajt kellett helyéből elmozdítania, mert csak így lehetett aztán átkelnie a Dunán s a városhoz hozzáférnie. Egy sötét éjen sikerült egy elszánt ügyes hírnökének bejutni a várba, ki azt az izenetet vitte a várparancsnoknak, hogy a mennyi hajót csak lehetséges fölszerelve készen tartson július 13-dikán, és ha más nap a magyar flottillát mozgásban lenni s a meghatározott pontig eljutni látandja, a városi hajóhad is a Dunán fölfelé evezve víznek induljon. Szilágyinak sikerült is negyven hajót összegyűjtenie. Legott harcosokat szállított azokra a várőrségből, a város lakosai közül pedig ügyes íjászokat.”

Július 14-én reggel az al-dunai magyar flotta csoportosítás hajósnépe fedélzetén a harcoló alakulatokkal, 150 hajóval megindult Szalánkeménről Nándorfehérvár felé, élén Hunyadi nagy vezérhajójával. A kereszteseket Kapisztrán lelkesíti, azt kérve, hogy Jézus szent nevét kiáltva hadakozzanak a törökkel. Szentkláray: „Július 14-kén a magyar hajóraj mozgásnak indult. A hajóraj előtt a Duna jobb partján Kapisztrán lépdelt a kereszteshad néhány osztályával, legelől Péter barát a kereszties zászlóval. Hunyadi egy lovas csapat élén, szorosán a folyó bal partján nyomult előre, szükség esetében mind ő, mind Kapisztrán oltalomba veendő a hajósnépet. „

A török észleli a magyar készülődést, ezért a Zimony felett az oszmán hajóhad lehorgonyzott és láncsal összekötötték a hajókat, mint egy tömör erődöt képezve, hogy a magyarok ne tudjanak áttörni. Szentkláray: „Amint a török hajóhad megpillantá a támadni készülő magyar flottát, legott méltó fogadására készületeket tön: összébb szorulva, kapcsolt vonalba állítá hajóit és erős lánczokkal egybefűzve azokat s horgonyaikat lebocsátva, mintegy hidat képezett a Duna közepén.”

A magyar flotta nyílt vízen, Zimony közelében bevárja a két parton érkező csapatokat. A lovasságot Hunyadi a Duna bal partján, míg a kereszteseket Kapisztrán János a folyó jobb partján. vezette, előtt egy Péter nevű nemes, aki a keresztel ekesített lobogót vitte.

A magyar flotta csatasorba áll:

Hajóink kihasználják a Duna sodrát is, hogy áttörjék a török blokádot.

Bonfini: *"A flotta és a szárazföldi sereg hadrendbe áll, és lebocsátkozik a folyón. Mahomet szembeszáll velük, felvonultatja a hajóhadát, nehogy segítséget vihessenek a szorongatott városnak. Összecsapnak a Dunán, és megkezdődik a vízi csata. Mindenütt felharsan az ordítás, a Duna visszhangzik az ágyúdörgéstől, és nyög a két flotta súlya alatt. A négyszögű rendbe fölfejlődött keresztény sereg a két parton halad.*

A partokon a vértés lovasok harcra kész rendje oltalmazza a hajóhad mindkét szárnyát; jobb oldalt Corvinus, a balon Kapisztrán vezényel. Emez egy hajó orrán térdre borulva a feszületet öelve, biztatja övéit az üdvösséges csatára, égi segítséget ígér, átkozta a pogány ellenséget. Corvinus elkeseredetten harcol és saját példájával tüzelve a magyarokat a verekedésre, megparancsolja, hogy feküdjenek az evezőknek, és a Duna áramlását kihasználva bocsátkozzanak közelharcba."

A török hajósok eleinte semmibe veszik a magyar támadást: *"Midőn a törökök észrevették a közeledő hajókat, gúnyolni kezdték azok kezdetlegességét, gyöngeségét és kicsi számát. Aztán sorakoztak, s híd alakjára egymás mellé állván, megerősítették magukat és készülődtek a védelemre azon erős hitben, hogy könnyű győzelmet fognak nyerni a keresztény hajók fölött."*

Szentkláray: *„Alig hogy észrevették a vár fokáról a magyar hajóraj közeledését, azonnal az ellenségre küldék a nándori hajóhadat is, mely egész erőmegfeszítéssel a Dunán fölfelé evezett, hogy a külső magyar flottillával egyesülhessen. A magyar hajóraj égett a vágytól a Duna hullámai közt megvívni az ellenséggel; nem is várta be a nándori magyar hajók megérkezését, hanem rátört a török hajóhadra, tűzi fegyverekkel kezdvén meg a csatát. A hajóvonalak arcában egy darabig elkeseredéssel folyt a küzdelem, ...*

Amint a hajóraj az ellenséghez közelebb ér, Hunyadi is felszáll az Ő vezérhajójára és lelkesen harcolva saját példájával tüzeli magyarjait a csatára; parancsolja, hogy erősen evezzenek, s felhagyva a tüzeléssel, közelről verekedjenek. A két hajóhad összecsapása borzasztó látvány."

„A Duna megrendül és feljajdul a két hajóraj súlya alatt, a hegyek visszhangzanak a szörnyű morajtól. Mindig a magyar hajók támadnak; de a törökök védelme élethalálra való. Öt órán át egyenlő hévvel folyt mindkét részről az öldöklő vízi viadal, az óriási öldöklés; de még mindig bizonytalan, kié lesz a győzelem borostyána. „

Hajóinknak nem sikerül lendületből áttörni a török hajóhad erődöt. A magyar naszádok összetorlódnak a szultán hajóhada előtt, így a két flotta legénysége között hajóról - hajóra kezdődik küzdelem. Szentkláray: *„...Hunyadi merész szökéssel a törökök vezérhajójára ugrik. Követi őt vitéz környezete. Szablyaikkal rettentő mézárhlást visznek véghez az ozlim hajósok megrémült soraiban."*

Tagliacozzo: *"János úr ezalatt keményen és ügyesen megakadályozta azt, hogy a török táborból segítség jöhessen, vagy, hogy a törökök a partra ugrálva a szárazföldet elfoglalhassák, vagy a szárazon elmenekülhessenek."*

" A törökök erős ellenállást fejtettek ki s egyik hajó a másik mellől el nem mozdult. János atya a parton maradva a kereszt zászlóját a török felé lobogtatja, mintha mondani akarná

»Íme az Úr keresztje! fussatok ellenségek«, s ezalatt, mintha életerős ifjú volna még harsány hangon szüntelen Jézus nevét kiáltotta."

A Nagy Hadisziget takarását kihasználva közeledik az oszmánok felé Szilágyinak nándori flottája *Ország* és *Bastida* vezérlete alatt. Haladásukat a Duna sodrása hátráltatja. Az elkeseredett küzdelemben hirtelen megjelenő nándorfehérvári naszádok nagy meglepetést okoztak a török flottának: Most a magyar hajóraj megkettőztetett erővel tört előre. Az oszmánok akkor érzékelték a nándori hajókat, amikor azok már a hátukba kerültek. A két tűz közé szorult török hajóknak nincs szárazföldi támogatása, kénytelenek egy helyben vesztegelni. Képtelenek tartani a két oldalról támadó keresztényeket. A királyi hajósnép elszántan rohamoz. Az oszmán flotta helyzete egyre reménytelenebb.

Bár a magyar vezérhajó a tűzmesterek hibájából felrobbant és partra kellett vontatni ez sem vetette vissza a királyi hajósnép rohamát.

Baltoglu admirális a török hajóhaddal elszántan kitart és nem adja fel a küzdelmet!

A csata negyedik órájában a magyarok elfoglaltak négy óriási török gályát, s elsüllyesztetek további hármat. Ezzel a folyami zár kezdett felbomlani. A királyi hajósnép a nándori naszádokkal szüntelenül ostromolják az oszmán hajókat. Amennyire lehet, közrefogják a törököket, és így, együttes erővel pusztítják őket. Baltoglu admirális taktikát vált, utasítást ad a hajók láncainak eloldására, hogy az oszmán hadihajók szabadabban mozogva harcolhassanak. Ekkor a magyar naszádok láncolják össze magukat ék alakban, hogy így még nagyobb pusztítást vihessenek végbe a török hajóhadban.

Szentkláray: *"Most egyszerre felbomlik az ozmán hajógomoly. A mieink jól célzott lövései s hajóhadunk ügyes fordulata vad rendetlenségbe szórják a különben is nagy kárt szenvedett török hajók rendetlen csoportját. Három ozmán gálya ötszáz hajóssal elsüllyesztetik, négy gazdagon felszerelt török hajó s húsz kisebb jármű a mieink kezébe kerül. „*

Valóságos hajtóvadászat kezdődött a török flotta és legénysége ellen. Akik a Duna partjára menekülnek, azok Hunyadi vagy Kapisztrán szárazföldi csapataiba ütköznek. A szultán hajóhadának nagy részét a Nagy Hadisziget környékén "vadásszák le" - a magyar naszádok. A törökök, akik úszva délnek próbáltak menekülni, a folyó sodrása miatt a Nándorfehérvár alsóvárosa előtti részen értek partot, de ott a város polgárai és a védők leöldösték őket.

Szentkláray: *„Harminczhat hajónak sikerült csak a török tábor közelében horgonytérre juthatni; de ezeknek őrsége is nagyobb részét le van öldösve vagy megsebesítve, a hajók pedig annyira meg vannak rongálva, hogy harczra teljesen képtelenekké lettek. A 200 hajóból álló török vízi erőnek egyetlen járóműve sem maradt épségben.”*

Szeád-Eddin : *"A harcvágyó sereg bátrai a vérözönben ide-oda futkosván, az árok vizén átúsztak és a várnál szárazra jutottak. Itt azonban az utálatos ellenség rontó tüzet hányt rájuk s életük vizét a pusztulás földjére öntvén, tisztátalanná lett testük a semmiség szelével szétszóratta, mint a port."* 36 szmán hajónak sikerült megszöknie. Ezek a Dunán a ruméliai hadtest által jól védett kikötőbe vonultak. A szultán 5000 szpáhit rendel a flottája maradékának oltalmára.

"Több ötszáz töröknél lelte aznap sírját a Dunában. Azok a gályák pedig, melyeknek sikerült a menekülés, oly rossz állapotba jutottak, hogy többé a keresztényeknek nem árthattak; a törököknek hasznára nem váltak."

Megjegyzés: A szultán nem hibáztatta és később sem vont felelőségre Baltoglu admirálist a blokád áttöréséért, a vízi csata és flotta elvesztéséért.

A királyi hajósnép fényes diadalt aratott. Az ostromgyűrűt áttörték, szabaddá vált az út Nándorfehérvárba, erősítés, élelem és hadianyag érkezett. Újra remény gyűlt a lelkekben.

Szentkláray: ...”Vitéz hajósnépünk teljes diadalt aratott! Hunyadi díszes bevonulással ünneplé a diadalt Nándorfehérvárott, helyreállítá a várral való közlekedést, a várost élelemmel látta el, a betegeknek és sebesülteknek segélyt nyújtott s a meglődözött erődítményeket helyreállítatá. Nándorfehérvár őrsege és lakossága hálával s elragadtatással üdvözlé Hunyadit és hősi hajós népét mint szabadítóit a legnagyobb szükségből.

Hunyadi megérkezése lelket öntött a fáradt, elcsigázott védőkbe, ugyanakkor a harcosok létszáma 12 ezer fölé emelkedett. A kereszteseket a Száva szigetén az ostromlókkal átellenben helyezte el.”

Bonfini írja: .”A flotta elűzése és legyőzése után Corvinus Fejérvárhoz ér, megnyitja, és bevonul a városba, amelyet feltölt fegyverrel, katonasággal, élelemmel, a sebesült, beteg városiakat kiviszi, a várba tekintélyes erősítést helyez, az ostromlottak bátorságát az iménti győzelemmel visszaadja, és Kapisztránnal, e szent férfúval együtt mindenkit biztat a város megvédésére.”

Az éjszakai haderő-átcsoportosítás eredményeképpen Hunyadi és Kórógyi János katonái csatlakoztak a Szilágyi Mihály parancsnoksága alatt már bent levő őrséghez, köztük mintegy 2-3000 főnyi keresztessel. A várban levő önkéntesek közül a fáradtakat és sebesülteket lecserélték. A védők létszáma így a várban körülbelül 20 000 főre emelkedett. Hunyadi és Kapisztrán további harcra serkentette Nándorfehérvár védőit, akik most már elhitték, hogy legyőzhetik a szultán félelmetes hadseregét.

Tagliacozzo: ”Újra remény ébredezett az ostromlottakban, újra örvendeztek, kik annyira búslakodtak, újra ujjongtak, kik szomorkodtak, s már kevésbé féltek a rettenetes ágyuktól; a falak réseit be kellett újra tömni, az éhség megszűnt, eleség, gabona, bor bőven hozatott be a várba; bíztak a megszabadulásban, nem csoda, hogy, ha úgy a várban, mint a városban a vígság jelei mutatkoztak, míg odaát a töröknél szomorú csend honolt.”

A küzdelem még nem ért véget. II. Mehmed tovább ostromolja a várat, mert flottájá nélkül is biztos seregének végső diadalában. Állítólag ezek voltak a vereségre adott első szavai (Heltai Gáspár): *”No, had Iárion: ha szinte kárt vallottunc, Azért úgy leszen, mint én akarom.”*

A szultán még nagyobb erővel, éjjel nappal ágyúzza töreti a falakat, hogy mielőbb sor kerüljön a rohamra. Thuróczy szerint az ostrom alatt ezeket a mondta II. Mehmednek az anatóliai basa: *”Hatalmas császár! Úgy illenék, hogy valami kellemeset mondjak felséged jelenlétében; félek azonban, hogy ezt az ostrom kimenetele megcáfolná kegyelmességed előtt; tudnunk kell, hogy a magyarok nehezebben hagyják ott a várat, mint a görögök.”*

A sértetlen pihent, sokszoros túlerőben lévő oszmán haderő a támadásra készül, feltöltik a sáncokat. A védők várják a támadást, mindenki tudja, hogy Hódító Mehmed hamarosan megindítja a teljes rohamot.

A csata még nem ért véget. A győtrelem még fokozódik. *A következő nyolc nap eseményei július 15-22-ig, már a csoda megszületésének folytatása.*

Felhasznált és ajánlott irodalom:

Barta Gábor: Nándorfehérvár 1456.

Dr. Szentkláray Jenő: A dunai hajóhadak története

Cseh Valentin: Nándorfehérvár ostroma 1456.

A képek nem egykorú, hasonló MÁS ábrázolások!